

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

А. В. Андрейченко

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та управління

СПЕЦИФІКА ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКІВ ХАРЧОВОЇ СИРОВИНИ ТА ПРОДУКЦІЇ АПК

Обізнаність щодо стану національної економіки та ефективності ринкових механізмів конкуренції, попиту і пропозиції, ціноутворення, податків, грошей, валюти та інших процесів помітно змінює порядок функціонування господарських систем. Це дозволяє прогнозувати динаміку попиту і пропозиції, встановлювати зв'язок між потребами і споживчими властивостями товарів, підвищувати якість та ефективність управлінських дій в стратегічному для країни ринку харчової сировини та продукції агропромислового комплексу (далі — АПК). Тому підприємцеві важливо мати мобільну систему вивчення ринку, яка б дозволила оперативно реагувати на зміну обставин, які обумовлюють напругу економічного життя і, в кінцевому підсумку, успіх господарської діяльності [1, с. 3].

Специфіка дослідження ринкової кон'юнктури представляє собою послідовність дій і сукупність конкретних прийомів дослідження, що дозволяють дати аналіз сформованого положення на ринку й виробити прогноз найближчих перспектив його розвитку [2, с. 29].

В сучасних реаліях ринок повинен бути об'єктом постійного спостереження. Але самі по собі ринкові дослідження не мають ніякої цінності, якщо вони не пов'язані із прийняттям управлінських рішень. Тому результатом таких досліджень є інформація, яка несе відповідь на питання, що цікавить суб'єктів ринку.

Нині в науковій літературі можна спостерігати безліч трактувань поняття «ринок», котре з розвитком суспільства змінювалося. Наведемо деякі з них:

- ринок — це сукупність відносин (або актів) купівлі-продажу товарів і послуг; спосіб взаємодії виробників і споживачів, заснований на децентралізованому, безособовому механізмі цінових сигналів. Він є механізмом розподілу товарів і послуг між членами суспільства шляхом добровільного обміну [3, с. 67];

- ринок — це тісний взаємозв'язок і взаємодія багатьох людей, домашніх господарств, підприємств, галузей і видів виробництва, їхні ринкові зв'язки створюють єдине ціле, а тому ринкова економіка належить до типу органічних систем [4, с. 5];

- ринок — це складний механізм руху благ і послуг в формі товарів та грошей в рамках суспільного відтворення на всіх рівнях економічної системи суспільства [5, с. 28].

З погляду кон'юнктурних спостережень ринки класифікуються за ступенем організації ринкової інфраструктури; за функціональним призначенням товару; за територіальною ознакою; за обсягом продажу товарів, ступенем конкуренції [2, с. 31].

За ступенем організації ринкової інфраструктури ринки розділяються на організовані й неорганізовані. До організованих ринків варто віднести біржову й банківську системи, товарні ярмарки, систему науково-технічних послуг і т. п. Неорганізовані ринки функціонують в основному за допомогою прямих зв'язків контрагентів ринку.

Слід зазначити, що з погляду вивчення кон'юнктури особливістю організованих ринків є наявність певної інформації про характер попиту та пропозиції. Наприклад, на фондових і товарно-сировинних біржах інформація про складну кон'юнктуру є більш повною, ніж про позабіржовий ринок за рахунок сформованої системи обліку біржових угод. Біржі публікують інформацію про торги й здійснюють певний аналіз кон'юнктури на основі відповідних індексів.

З іншого боку, повна інформація про напрямок ринкової кон'юнктури дозволяє більш швидко реагувати на її зміни, що, у свою чергу, робить кон'юнктуру більш нестійкою стосовно середніх величин. Разом з тим біржові коливання мають меншу дисперсію коливань. В меншому ступені піддаються різким коливанням кон'юнктури неорганізовані ринки, однак розкид показників кон'юнктури більш значний, ніж на організованому ринку.

Класифікація ринків залежно від функціонального призначення товарів розглядається у взаємозв'язку товарних ринків, ринків факторів виробництва та ринків послуг. Прикладом характеристики ринків за обсягами продажів товарів, масштабам і ступенем конкуренції може служити матриця, котра заповнюється даними залежно від фактичного положення на ринку та включає типи ринків, кількість споживачів, вид товару, контроль за цінами [2, с. 32]. Також можна стверджувати, що кожний з функціональних і територіальних ринків має власну організаційну структуру, це й визначає істотні розходження в методах і показниках оцінки їхньої кон'юнктури.

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасні ринки харчової сировини та продукції АПК відносяться до ринків сировини та мають свою специфіку дослідження кон'юнктури, але основні стадії її дослідження залишаються незмінними для всіх ринків.

Література

1. Кучеренко В. Р. Аналіз ринкової кон'юнктури [Текст] : навчальний посібник / В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, С. А. Горбаченко, Р. В. Грінченко, В. А. Карпов. - Одеса : ОНЕУ, 2014. — 345 с.
2. Кучеренко В. Р. Моніторинг світових ринків харчової сировини і продукції АПК [Текст] : навчальний посібник / В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, Р. В. Грінченко. — Одеса : Прес-кур'єр, 2013. — 111 с.
3. Кириленко В. В. Економіка [Текст] : навчальний посібник / В. В. Кириленко. — Тернопіль : Економічна думка, 2002. — 193 с.
4. Макаренко П. М. Теоретичні аспекти сутності ринку та його видів [Електронний ресурс] / П. М. Макаренко. — Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/003.pdf> — Назва з екрана.
5. Лысюк В. М. Воспроизводственная функция товарных рынков [Текст] : монография / В. М. Лысюк. — Одесса : Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2011. — 225 с.